

Beleidsregel Houtstook en Zorgplicht Helmond 2025

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Helmond,

Gelet op het bepaalde in artikel 1.3, 1.6 en 2.1 van de Omgevingswet, artikel 22.18 van het omgevingsplan van de gemeente Helmond, artikel 1.3, vierde lid, artikel 4.81 en artikel 4.84 van de Algemene wet bestuursrecht, de doelstellingen van het Schone Lucht Akkoord en de motie van de gemeenteraad van 11 maart 2025, getiteld "Schone lucht en bescherming van Helmonders met kwetsbare longen";

Overwegende dat:

Is gebleken dat het stoken van hout door particulieren kan leiden tot serieuze gezondheidsklachten met name bij mensen met luchtwegaandoeningen;

de gemeente Helmond actief heeft bijgedragen aan en zich gecommitteerd heeft aan het Schone Lucht Akkoord;

één van de maatschappelijke doelen van de Omgevingswet gericht is op het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving;

artikel 1.6 en 1.7 van de Omgevingswet een algemene zorgplicht bevatten voor de fysieke leefomgeving;

het omgevingsplan gemeente Helmond in artikel 22.18 lid 1 en 2 sub a een specifieke zorgplicht bevat om gevaar voor gezondheid, overlast en hinder door houtstook te voorkomen;

het wenselijk is een beleidsregel vast te stellen die inzicht verschaft in de werkwijze met betrekking tot de aanpak van houtstookoverlast in relatie tot de specifieke zorgplicht;

Besluit:

Vast te stellen de **Beleidsregel Houtstook en Zorgplicht Helmond 2025**

Artikel 1 Begripsbepalingen

In deze beleidsregel wordt verstaan onder:

- Hout: stukhout, plaatdelen vervaardigd uit hout of samengeperst hout;
- Houtstook: het door particulieren binnenshuis verbranden of doen verbranden van hout in een open haard, in een toestel met een gesloten verbrandingskamer dat is aangesloten op een rookgaskanaal, in een kachel, of in een pelletgestookte kachel of ketel;
- Houtstook installatie: Apparaat of toestel dat wordt gebruikt voor het verbranden van hout ten behoeve van verwarming of recreatief gebruik binnenshuis;
- Pelletkachels: Een kachel die is ontworpen voor het verbranden van houtpellets, voorzien van een gecontroleerde verbandingstechniek.
- Barbecue: Een incidentele, niet-structurele vorm van stoken met als doel het bereiden of het verwarmen van voedsel;
- Stookwijzer: de Stookwijzer als weergegeven op www.atlasleefomgeving.nl/stookwijzer met het oog op luchtkwaliteit en de kans op overlast;
- Code rood: code rood conform de Stookwijzer zoals weergegeven op www.atlasleefomgeving.nl/stookwijzer, waarbij het advies geldt om niet te stoken vanwege slechte luchtkwaliteit, wat de kans op gezondheidsklachten vergroot;
- Code oranje: code oranje conform de Stookwijzer zoals weergegeven op www.atlasleefomgeving.nl/stookwijzer, waarbij het advies geldt om liever niet te stoken vanwege slechte ventilatie, waardoor rook minder goed kan worden afgevoerd en de kans op overlast toeneemt.

Artikel 2 Reikwijdte

Deze beleidsregel is van toepassing op het particuliere en/of recreatieve gebruik van houtstookinstallaties binnenshuis binnen de gemeente Helmond.

Artikel 3 Toepassingsgebied

Van naleving van de zorgplicht, zoals bedoeld in artikel 22.18, lid 1 en lid 2 sub a van het omgevingsplan gemeente Helmond, is in elk geval geen sprake wanneer hout gestookt wordt tijdens perioden waarin code oranje of code rood van kracht is, zoals aangegeven door de landelijke stookwijzer, vanwege de negatieve gevolgen voor de luchtkwaliteit en volksgezondheid.

Artikel 4 Uitzonderingen

1. Pelletkachels zijn uitgesloten van deze regeling, omdat deze toestellen zijn voorzien van gecontroleerde verbrandingstechnieken en daardoor in mindere mate bijdragen aan overlast en gezondheidsrisico's
2. Het gebruik van incidentele houtstookinstallaties, zoals recreatieve vormen van stook, die niet worden beschouwd als noodzakelijk voor verwarming is eveneens uitgesloten.
3. Houtstookinstallaties die uitsluitend worden gebruikt als primaire verwarming van de woning, zijn eveneens uitgesloten van deze regeling.

Artikel 5 Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking met ingang van 11 november 2025.

Artikel 6 Citeertitel

Dit besluit wordt aangehaald als: Houtstook en Zorgplicht Helmond 2025.

Aldus vastgesteld door burgemeester en wethouders van de gemeente Helmond op 11 november 2025.

*De burgemeester,
mr. S.C.C.M. Potters*

*De secretaris,
E.P.H. Koop, MSc*

Toelichting :

Inleiding

Deze toelichting hoort bij de beleidsregel die is vastgesteld op grond van artikel 4:81 van de Algemene wet bestuursrecht. De beleidsregel geeft invulling aan de rol van het college bij de handhaving op overlast door houtstook.

In het omgevingsplan van de gemeente Helmond is in artikel 22.18 een specifieke zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht verplicht eigenaren, gebruikers en andere betrokkenen ervoor te zorgen dat hun activiteiten geen gevaar voor de gezondheid opleveren of hinderlijke of schadelijke stoffen verspreiden. Denk daarbij aan rook, roet, walm, stof, stank, vocht of irriterende stoffen.

Omdat deze zorgplicht een open norm is, is het nodig om deze beleidsmatig verder in te vullen. Daarom is bepaald dat houtstook tijdens perioden waarin code oranje of code rood geldt volgens de Stookwijzer, in elk geval wordt gezien als een schending van die zorgplicht.

De Stookwijzer

De Stookwijzer is ontwikkeld door het RIVM en het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Het is een erkend signaleringssysteem dat waarschuwt voor ongunstige weersomstandigheden. Bij deze weersomstandigheden kan rook van houtstook onvoldoende verdunnen of wegwaaien, waardoor gezondheidsrisico's en luchtverontreiniging ontstaan.

Door in het beleid te koppelen aan deze Stookwijzer, kan de gemeente optreden tegen houtstook op momenten dat die overlast of gevaar oplevert. Dit sluit aan bij jurisprudentie, waarin gemeenten beleidsruimte krijgen om open normen uit het omgevingsplan verder in te vullen. Wel moet dit gebaseerd zijn op objectieve criteria, zoals gezondheids- en milieugegevens.

Schone Lucht Akkoord

Het Schone Lucht Akkoord is een samenwerkingsverband tussen het Rijk, provincies en gemeenten, gericht op het verbeteren van de luchtkwaliteit in Nederland. Dit akkoord is in 2020 ondertekend, onder andere door de gemeente Helmond. De gezamenlijke ambitie van de deelnemende partijen is om uiterlijk in 2030 te voldoen aan de advieswaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) voor fijnstof en stikstofdioxide.

Het akkoord uit 2020 is uitgewerkt in verschillende documenten, waaronder de meest recente uitvoeringsagenda voor de periode 2024–2030. Deze beleidsregel doet beroep op het moment van toepassing zijnde Schone Lucht Akkoord, inclusief de daarbij horende documenten, zoals uitvoeringsagenda's. Dit betekent dat de beleidsregel ook verwijst naar eventuele toekomstige versies of opvolgers van het akkoord.

Handhaving van de zorgplicht

Wanneer bij toezicht blijkt dat de zorgplicht wordt overtreden, wijst de gemeente de overtreder eerst op zijn verplichting om de overtreding te beëindigen. Daarbij houdt de gemeente rekening met het evenredigheidsbeginsel en andere algemene beginselen van behoorlijk bestuur. Van de overtreder mag in redelijkheid worden verwacht dat hij alle maatregelen treft die in de omstandigheden van het geval van hem kunnen worden gevraagd.

De werkwijze van de gemeente volgt de Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht. Daarbij wordt gewerkt volgens de volgende stappen:

1. **Informer en aanspreken:**
De overtreder wordt aangesproken, gewezen op de zorgplicht en de gemeente controleert of deze wordt nageleefd.
2. **Bestuursrechtelijk vervolg:**
Blijft de overtreding bestaan of wordt deze herhaald, dan geeft de gemeente concreet aan welke maatregelen van de overtreder worden verwacht. Indien nodig wordt bestuursrechtelijk opgetreden, te beginnen met een waarschuwing.

De waarschuwing legt uit wat in strijd is met de zorgplicht en wat de overtreder moet doen. Daarbij wordt een redelijke termijn gesteld voor herstel.

In de praktijk gaat het vaak om een lichte overtreding waarbij geen direct gevaar of ernstige schade dreigt. Daarom volstaat meestal een waarschuwing, mits de overtreder bereid is het gedrag binnen afzienbare tijd aan te passen.

In spoedeisende of uitzonderlijke gevallen kan het college besluiten direct bestuursrechtelijk op te treden. Denk hierbij aan excessen of situaties met direct gevaar.

Het doel is een evenwichtige benadering, met ruimte voor maatwerk en voorlichting, maar ook stevig optreden bij ernstige of herhaalde overtredingen en excessen.

Uitzonderingen

In een beperkt aantal gevallen is een houtkachel het enige verwarmingstoestel in een woning. Het college kan afwijken van deze beleidsregel op basis van artikel 4:84 van de Algemene wet bestuursrecht, indien toepassing van de beleidsregel zal leiden tot een onevenredige situatie. Een voorbeeld hiervan kan zijn als een woning geen andere wijze van verwarming heeft dan houtstook, zoals bij een traditionele houtkachel.

Verdere toelichting bij de uitzonderingen:

- Pelletkachels vallen niet onder deze uitzondering. Die zijn meestal als aanvullende verwarming geplaatst en veroorzaken doorgaans minder overlast.
- Incidentele houtstook, zoals bij het gebruik van barbecues, houtgestookte hottubs en vuurkorven wordt niet als overtreding beschouwd. Deze vormen van houtstook zijn niet noodzakelijk voor verwarming.
- Houtstookinstallaties binnenshuis zijn alleen uitgesloten van deze regeling indien zij aantoonbaar de enige of structurele bron van verwarming van de woning vormen.